

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REKOMENDACIJOS

TARYBA

TARYBOS REKOMENDACIJA

2020 m. liepos 20 d.

dėl euro zonos ekonominės politikos

(2020/C 243/01)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 136 straipsnį kartu su 121 straipsnio 2 dalimi,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) euro zona toliau plečiasi, tačiau esama tarpusavyje susijusios rizikos dėl perspektyvų ir neapibrėžtumo ateityje. Be to, dėl mažo našumo ir senėjančios visuomenės kyla rizika, kad mažas augimas ir infliacija tęsis ilgiau. Nors gamybos apimtys atotrūkis nuo 2017 m. tapo teigiamas ir 2018 m. sudarė 0,7 % potencialaus bendrojo vidaus produkto (BVP), potencialus augimas turėtų išlikti mažesnis nei buvo prieš krizę ⁽³⁾. Grynoji infliacija 2018 ir 2019 m. išliko 1–1½ % intervalo ribose ir prognozuojama, kad 2020 ir 2021 m. ji išliks apie 1½ %. Darbo rinkos rodikliai toliau gerėja, nors ir lėčiau, ir prognozuojama, kad užimtumo augimas toliau lėtės, o darbo vietų kokybės problemų išlieka. Nominaliojo darbo užmokesčio augimas stabilizavosi: 2018 m. jis siekė apie 2¼ %, po kelerių metų – mažiau nei 2,0 %, 2019 m. jis siekė apie 2½ % ir prognozuojama, kad 2020–2021 m. laikotarpiu vėl sieks 2¼ %. Nepaisant gerų darbo rinkos sąlygų, realiojo darbo užmokesčio augimas didėjo, tačiau lėtai ir išlieka mažas –

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

⁽²⁾ OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

⁽³⁾ Visi šiame dokumente pateikti prognozių duomenys grindžiami Europos Komisijos 2019 m. rudens prognoze.

2018 m. jis nesiekė 1 %, 2019 m. išliko toks pat ir prognozuojama, kad 2020 ir 2021 m. jis bus atitinkamai 0,7 % ir 0,8 %. Kaip teigiama 2019 m. gruodžio 17 d. priimtoje 2020 m. Komisijos išpėjimo mechanizmo ataskaitoje, prognozuojama, kad euro zonos einamosios sąskaitos perteklius mažės, tačiau išliks artimas aukščiausiam lygiui. Valstybės narės, kuriose susidaręs deficitas, sumažino arba panaikino savo einamosios sąskaitos deficitą, net jei ir toliau fiksuoja dideles neigiamas grynąsias tarptautinių investicijų pozicijas (GTIP). Tačiau, nors kai kurios valstybės narės sumažino savo einamosios sąskaitos perteklių, jose ir toliau yra nuolatinis didelis einamosios sąskaitos perteklius, todėl didėja jų GTIP.

Einamosios sąskaitos balanso dinamikai euro zonoje įtakos turi mažėjanti išorės paklausa, ypač į eksportą orientuotose valstybėse narėse, kurių einamosios sąskaitos perteklius yra didelis ir kurios labai priklauso nuo užsienio eksporto paklausos. Be to, svarbi palanki paklausos dinamika, o didelį perteklių turinčios valstybės narės taip pat prisidėtų prie pusiausvyros atkūrimo stiprinamos sąlygas, kuriomis skatinamas darbo užmokesčio augimas, kartu atsižvelgiant į socialinių partnerių vaidmenį, taip pat viešąsias ir privačiąsias investicijas;

- (2) norint padidinti augimo potencialą, kartu užtikrinant aplinkos bei socialinį tvarumą ir skatinant realią euro zonos valstybių narių konvergenciją, reikia struktūrinių reformų, kad būtų skatinamas tvarus augimas ir investicijos į materialųjį ir nematerialųjį kapitalą siekiant didinti našumą. Tai ypač padėtų toms valstybėms narėms, kurių augimo potencialas yra akivaizdžiai mažesnis už euro zonos vidurkį. Tai taip pat būtų būtina siekiant užtikrinti, kad euro zonos ekonomika neižengtų į užsitęsusių mažo potencialaus augimo ir našumo, mažos kainų infliacijos ir mažo darbo užmokesčio augimo bei didėjančios nelygybės laikotarpį. Reformos ir investicijos tebėra labai svarbios užtikrinant, kad euro zona vėl pradėtų augti, būtų įveiktas didesnis spaudimas vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, kurį taip pat lemia blogėjanti demografinė padėtis, ir būtų sudarytos palankesnės sąlygos pereiti prie tvarios ekonomikos, padedant euro zonai ir jos valstybėms narėms pasiekti Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus;
- (3) aiškėja klimato kaitos poveikis ekonomikai – viena iš didžiausių sisteminių rizikų, šiuo metu kylančių pasaulio ekonomikai, finansų sistemoms ir visuomenei. Klimato kaita ir apskritai aplinkos būklės blogėjimas kelia vis didesnę riziką pasaulio ekonomikai ir tai padarys plataus masto poveikį, be kita ko, pažeidžiamiausiems mūsų visuomenės nariams. Jei nebus imtasi tinkamų priemonių, tai galėtų turėti neigiamų pasekmių mūsų šalių ekonomikos atsparumui, įtraukumui ir ilgalaikio augimo potencialui. Todėl, siekiant tvarkingai pereiti prie tvarios ekonomikos, būtų labai svarbu užtikrinti investicijas ir sudaryti reglamentavimo bei finansines sąlygas. Tinkamai sprendžiant aplinkos ir klimato problemas taip pat atsiranda galimybė atgaivinti Europos ekonomiką siekiant darnaus vystymosi. Tuo tikslu Komisija pasiūlė Europos žaliąjį kursą, kaip Europos augimo strategiją, į kurią bus įtrauktas pasiūlymas dėl pirmojo Europos klimato teisės akto, įteisinančio 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslą. Tuo pačiu metu, pereinant prie žaliosios ekonomikos reikės atsižvelgti į poveikį įvairioms visuomenės grupėms. Siekiant užtikrinti, kad visi piliečiai pasinaudotų technologinių pokyčių teikiama nauda, visų pirma sektoriuose ir regionuose, atsiliekančiuose pereinant prie skaitmeninės ir žaliosios ekonomikos, reikės ne tik investicijų, kuriomis būtų palengvintas perėjimas prie tvarios ekonomikos, taip pat reikės užtikrinti anglies dioksido apmokestinimą, tinkamą reglamentavimą visuose sektoriuose ir investuoti į įgūdžius bei paramą keičiant darbą;
- (4) sutelkiant viešąsias ir privačiąsias lėšas investicijoms į perėjimą prie žaliosios ir skaitmeninės ekonomikos galima padėti užtikrinti augimą trumpuoju laikotarpiu ir išspręsti ilgalaikius uždavinius, su kuriais susiduria mūsų šalių ekonomika. Nors skaitmeninė revoliucija gali suteikti galimybių, susijusių su našumu, augimu ir darbo vietų kūrimu, ji taip pat gali sukelti sunkumų, visų pirma žemesnės kvalifikacijos darbuotojams, neturintiems įgūdžių dirbti su naujomis technologijomis. Skirtinga perėjimo prie skaitmeninės ekonomikos sparta euro zonos valstybėse narėse galėtų tapti didele rizika konvergencijai ir makroekonominiam stabilumui. Ją galėtų padidinti stiprus aglomeracijos poveikis, dažnai naudingas dideliems miestams, ir neretai skaitmeninių technologijų sričiai būdinga dinamika, kai viskas atitenka nugalėtojui, o tai gali padidinti nelygybę ir turėti neigiamą poveikį konvergencijai. Investicijos turėtų būti skirtos ne tik moksliniams tyrimams ir inovacijoms skatinti, bet ir platesnei inovacijų sklaidai visoje ekonomikoje;

- (5) labiau suderinta investicijų strategija kartu su aktyvesnėmis pastangomis vykdyti reformas euro zonos lygmeniu labai padėtų remiant tvarų augimą ir spręsti ilgalaikius uždavinius, pavyzdžiui, susijusius su pertvarka klimato kaitos srityje ir technologine transformacija. Pagal konvergencijai ir konkurencingumui skirtą biudžeto priemonę euro zonos valstybėms narėms būtų teikiama finansinė parama pasiūlymams, kuriuos iš esmės turėtų sudaryti reformų ir investicijų rinkiniai, įgyvendinti. Programa „InvestEU“, kuria bus prisidedama ir prie Tvarios Europos investicijų plano įgyvendinimo, taip pat siekiama pritraukti papildomų investicijų, kad būtų toliau skatinamos inovacijos ir darbo vietų kūrimas Sąjungoje, be kita ko, finansuojant tvarią infrastruktūrą. Sanglaudos politikos fondai, kuriems tenka labai svarbus vaidmuo remiant mūsų regionus ir kaimo vietas, taip pat atlieka svarbų vaidmenį su klimato kaita ir technologijomis susijusios pertvarkos srityje, skatindami darnų vystymąsi. Europos investicijų bankas 25 % viso savo finansavimo jau skiria klimato srities investicijoms ir paskelbė ketinantis padvigubinti tą dalį. Kad būtų pasiekti Sąjungos tvarumo tikslai, labai svarbu nacionaliniu ir subnacionaliniu lygmenimis vykdyti investicinius projektus, apimančius prisitaikymą prie klimato kaitos ir jos švelninimą, energetikos pertvarką, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą ar žiedinę ekonomiką. Investicijos į tinklų pramonės sektorius ir infrastruktūrą gali padėti pagerinti euro zonos konkurencingumą ir paskatinti perėjimą prie tvaresnio transporto. Be to, investicijos į nematerialųjį turtą, pavyzdžiui, mokslinius tyrimus ir plėtrą bei įgūdžius, taip pat yra labai svarbios parengiant euro zoną būsimiems uždaviniams;
- (6) pastaraisiais metais ekonomikos plėtros poveikis valstybėse narėse, regionuose ir valstybėse narėse buvo jaučiamas nevienodai. Nors disponuojamųjų pajamų lygis pastaruoju metu padidėjo, keliose euro zonos valstybėse narėse jis tebėra mažesnis nei prieš krizę. Žmonių, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, skaičius daugelyje valstybių narių mažėja ir dabar yra 5 mln. mažesnis už 2012 m. pasiektą aukščiausią lygį, tačiau euro zonoje jis vis dar viršija 2008 m. lygį. Po didesnių skirtumų laikotarpio kai kurios valstybės narės per pastaruosius kelerius metus priartėjo prie geriausių rezultatų (pagal BVP vienam gyventojui) pasiekusių šalių. Tačiau pajamų, kurias gauna didžiausias pajamas uždirbančios šalys, dalis per pastarąjį dešimtmetį pamažu didėjo, o tarp valstybių narių tebėra didelių skirtumų. Siekiant skatinti aukštynkryptę konvergenciją valstybėse narėse ir tarp jų, būtų svarbu skatinti politiką, kurios tikslas – didinti ir efektyvumą, ir lygybę, laikantis JT darnaus vystymosi tikslų. Ta politika turėtų duoti geresnių makroekonominių rezultatų, o nauda visai visuomenei paskirstoma vienodžiau ir tai taip pat padeda didinti euro zonos sanglaudą;
- (7) užtikrinant stiprų, įtraukų ir tvarų ekonomikos augimą ir veiksmingai reaguojant į nuolatinę mažą infliaciją, prastėjančias perspektyvas ir riziką ilgalaikiam augimui, itin svarbu užtikrinti makroekonominės politikos, įskaitant pinigų, fiskalinę ir struktūrinę politiką, priemonių derinio euro zonoje nuoseklumą ir pusiausvyrą. Europos Centrinis Bankas toliau taiko skatinamąją pinigų politiką, kad infliacija pamažu artėtų prie vidutinio laikotarpio infliacijos tikslo ir kartu būtų skatinamas augimas ir darbo vietų kūrimas. Fiskalinė politika, kaip ir struktūrinės reformos įvairiuose sektoriuose, įskaitant reformas, būtinas ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) struktūros kūrimui užbaigti, turi papildyti pinigų politikos kryptį;
- (8) nacionalinės fiskalinės politikos koordinavimas, visapusiškai laikantis Stabilumo ir augimo pakto, kartu atsižvelgiant į esamas fiskalinio manevravimo galimybes ir šalutinį poveikį valstybėse narėse, padeda tinkamai veikti EPS. 2020 ir 2021 m. euro zonos fiskalinė kryptis turėtų būti iš esmės neutrali arba šiek tiek skatinamoji. Tačiau nacionalinė fiskalinė politika tebėra nepakankamai diferencijuota. Apdairios fiskalinės politikos vykdymas valstybėse narėse, kuriose valstybės skolos lygis yra aukštas, padėtų palaipsniui mažinti tą skolą, sumažinti pažeidžiamumą sukrėtimų atveju ir sudarytų sąlygas visapusiškam automatinio stabilizavimo priemonių veikimui per ekonomikos nuosmukį. Kita vertus, toliau skatinant investicijas ir kitas produktyvias išlaidas valstybėse narėse, kurių biudžeto padėtis palanki, būtų remiamas augimas trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu, kartu padedant vėl subalansuoti euro zonos ekonomiką. Jei materializuotųsi neigiamų pokyčių rizika, fiskalinis atsakas turėtų būti diferencijuotas, siekiant palankesnės krypties bendru lygmeniu, kartu užtikrinant visapusišką Stabilumo ir augimo pakto laikymąsi. Kiek įmanoma, turėtų būti atsižvelgiama į konkrečios šalies aplinkybes ir vengiama procikliškumo. Valstybės narės turėtų būti pasirengusios koordinuoti politiką euro grupėje;

- (9) fiskalinės struktūrinės reformos tebėra labai svarbios gerinant fiskalinį tvarumą, stiprinant augimo potencialą ir sudarant sąlygas veiksmingai anticiklinei fiskalinei politikai nuosmukio atveju. Gerai veikiančios nacionalinės fiskalinės sistemos kartu su reguliariomis ir išsamiomis išlaidų peržiūromis ir veiksmingais bei skaidriais viešaisiais pirkimais gali padidinti viešųjų išlaidų veiksmingumą ir efektyvumą bei pagerinti fiskalinės politikos patikimumą ir kokybę. Patobulinus nacionalinių biudžetų (tiek pajamų, tiek išlaidų dalies) struktūrą, be kita ko, nukreipiant išteklius į viešąsias investicijas gerai parengtų investavimo strategijų kontekste ir rengiant žaliojo biudžeto sudarymo priemones, sustiprėtų valstybių biudžetų poveikis augimui, padidėtų našumas ir būtų pradėti spręsti neatidėliotini ilgalaikiai perėjimo prie žaliosios ir skaitmeninės ekonomikos uždaviniai. Siekiant padidinti mokesčių sistemų efektyvumą ir teisingumą, labai svarbu jas supaprastinti ir modernizuoti, taip pat kovoti su mokestiniu sukčiavimu, mokesčių slėpimu ir vengimu, visų pirma taikant kovos su agresyviu mokesčių planavimu priemones, atsižvelgiant į Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) įtraukioje sistemoje vykstančias diskusijas dėl likusių mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo (BEPS) klausimų. Lengvas mobiliųjų išteklių judėjimas euro zonoje yra vienas iš vidaus rinkos pagrindų, bet dėl to didėja ir mokesčių konkurencijos mastas. Todėl būtina koordinuoti valstybių narių veiksmus dėl pelno perkėlimo ir žalingos mokesčių praktikos klausimų sprendimo ir apskritai vengti lenktynių dėl žemesnių standartų įmonių apmokestinimo srityje.

Siekti to tikslo padėtų dedamos pastangos sudaryti susitarimą dėl bendros konsoliduotosios pelno mokesčio bazės, taip pat susitarimą dėl EBPO įtraukios sistemos dėl likusių BEPS klausimų siekiant peržiūrėti pelno paskirstymą tarp šalių ir užtikrinti minimalų veiksmingą apmokestinimą. Mokesčių našta euro zonoje yra palyginti didelė ir daugiausia tenka darbo jėgai, o nekilnojamojo turto ar aplinkosaugos mokesčiai sudaro labai mažą mokestinių pajamų dalį. Tačiau nekilnojamojo turto ar aplinkosaugos mokesčiai gali būti mažiau žalingi augimui ir darbo jėgos pasiūlai bei paklausai. Intensyvesnis aplinkosaugos mokesčių naudojimas gali prisidėti prie tvaraus augimo, nes būtų skatinamas ekologiškesnis vartotojų ir gamintojų elgesys. Apmokestinant reikėtų labiau atsižvelgti į klimato aspektą ir nuosekliau spręsti išmetamųjų teršalų ir anglies dioksido nutekėjimo klausimus. Pasaulio mastu koordinuojamų veiksmų propagavimas dar labiau padidintų tų priemonių veiksmingumą. Todėl, siekiant padėti pereiti prie žaliosios ekonomikos, bus siūloma skatinti kurti biudžeto politiką, kuri būtų palanki aplinkosaugos įsipareigojimams vykdyti, ir persvarstyti Tarybos direktyvą 2003/96/EB⁽⁴⁾, taip pat sukurti PPO reikalavimus atitinkančių pasienio anglies dioksido mokesčio mechanizmą, jei tai reikalinga siekiant išvengti anglies dioksido nutekėjimo;

- (10) euro zonos valstybių narių atsparumui užtikrinti svarbu vykdyti struktūrines ir institucines reformas, kuriomis didinama konkurencija produktų rinkose, skatinamas efektyvus išteklių naudojimas, gerinama verslo aplinka ir viešojo administravimo institucijų kokybė, įskaitant teisingumo sistemų veiksmingumą. Atsparios ekonominės struktūros ir atitinkama politika užkertą kelią sukrėtimams, turintiems didelį ilgalaikį poveikį pajamoms ir darbo jėgos pasiūlai, ir gali padėti vykdyti fiskalinę ir pinigų politiką ir riboti skirtumus, ypač esant ekonomikos nuosmukiui, sudarydamos palankesnes sąlygas tvariam ir integraciniam augimui. Geriau koordinuojant ir įgyvendinant struktūrines reformas, visų pirma nurodytąsias konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, gali atsirasti teigiamas šalutinis poveikis visose valstybėse narėse. Šiuo atžvilgiu nacionalinės produktyvumo tarybos gali atlikti svarbų vaidmenį didinant atsakomybę už reformas ir gerinant jų įgyvendinimą. Reformos taip pat reikalingos siekiant spręsti skubius ilgalaikius uždavinius, pavyzdžiui, su klimato kaita susijusią pertvarką ir technologinius pokyčius. Didinant bendrosios rinkos integraciją, kuri pasitvirtino esanti vienas pagrindinių valstybių narių ekonomikos augimo ir konvergencijos veiksnių, taip pat galima prisidėti prie našumo augimo skatinimo;

- (11) Europos socialinių teisių ramsčio dokumente išdėstyta 20 principų, kuriais siekiama puoselėti lygias galimybes, galimybę įsidarbinti, sąžiningas darbo sąlygas, socialinę apsaugą ir įtrauktį. Ramsis parengtas kaip aukštynkryptės konvergencijos skatinimo orientyras siekiant geresnių darbo ir gyvenimo sąlygų. Stipresnė ir įtrauktesnė ekonomika ir visuomenė savo ruožtu gali skatinti Sąjungos ir euro zonos atsparumą. Norint teisingai ir sąžiningai pereiti prie žaliosios ir skaitmeninės ekonomikos, taip pat svarbu vykdyti reformas ir investuoti į igūdžius, darbo keitimą ir veiksmingesnę socialinę apsaugą. Siekiant skatinti aukštynkryptę konvergenciją, bus labai svarbu visapusiškai įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį visais lygmenimis, tinkamai atsižvelgiant į atitinkamas kompetencijas;

⁽⁴⁾ 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyva 2003/96/EB, pakeičianti Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą (OL L 283, 2003 10 31, p. 51).

- (12) reformos, kuriomis didinamas dalyvavimas darbo rinkoje, sprendžiamos jaunimo ir ilgalaikio nedarbo problemos, skatinamas kokybiškų darbo vietų kūrimas, remiamas sėkmingas asmens statuso keitimas darbo rinkoje, mažinama segmentacija ir skatinamas socialinis dialogas, gali padėti skatinti integracinį augimą, didinti ekonominę atsparumą ir automatinį stabilizavimą, mažinti nelygybę ir spręsti skurdo bei socialinės atskirties problemas. Skatinant vėl laiku integruoti darbo ieškančius asmenis į darbo rinką, labai svarbu teikti individualizuotą paramą keičiant darbą, užtikrinti mokymą ir perkvalifikavimą. Aktyvi darbo rinkos politika turėtų būti gerai susieta su socialine politika ir skatinti aktyviai įsitraukti į darbo rinką ir visuomenę. Norint per visą gyvenimo ciklą gauti aukštos kokybės švietimo ir mokymo paslaugas, reikia tinkamų investicijų žmogiškajam kapitalui ir įgūdžiams gerinti, be kita ko, atsižvelgiant į perėjimą prie skaitmeninės ir žaliosios ekonomikos. Tai padeda didinti galimybes įsidarbinti, našumą, inovacinių pajėgumą ir darbo užmokestį vidutinės trukmės ir ilgalaikiu laikotarpiu – taip didinamas euro zonos ekonominis atsparumas. Užimtumo apsaugos teisės aktuose turi būti numatytos sąžiningos ir deramos darbo sąlygos visiems darbuotojams, ypač atsižvelgiant į atsirandančias netipiškas užimtumo formas, kurios sukuria naujų galimybių, bet taip pat kelia iššūkių, susijusių su darbo vietos garantijomis ir socialine apsauga.

Veiksmingos ir tvrios socialinės apsaugos sistemos taip pat labai svarbios užtikrinant pakankamas pajamas ir galimybę gauti kokybiškas paslaugas. Pensijų reformos ir profesinio bei asmeninio gyvenimo pusiausvyros politika gali labai paskatinti dalyvavimą darbo rinkoje, užtikrinant ilgalaikį Europos gerovės sistemų tvarumą. Perkeliant mokesčių našta nuo darbo jėgos būtų naudinga visų pirma daugiausia dėmesio skirti mažas pajamas gaunantiems asmenims ir antriejiems šeimoje uždirbantiems asmenims. Didinant atsakomybę už reformas ir remiant jų įgyvendinimą, labai svarbu, kad vykdant užimtumo, socialines ir ekonomines reformas dalyvautų socialiniai partneriai. Pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimas irgi yra naudingas. Svarbu, kad kolektyvinėmis sutartimis būtų padedama siekti 1–5 rekomendacijų tikslų visapusiškai atsižvelgiant į socialinių partnerių savarankiškumą;

- (13) euro zonos finansų sektoriaus atsparumas po krizės sustiprėjo, nors vis dar reikia spręsti pažeidžiamumo problemą. Didelis įmonių ir namų ūkių skolų lygis, prie kurio prisideda daugelio nacionalinių mokesčių sistemų sukurta išiskolinimui palanki aplinka, gali būti rizikos šaltinis. Bankų pelningumui spaudimą toliau daro poreikis pritaikyti bankų verslo modelius, žemų palūkanų normų aplinka ir didėjanti konkurencija su kitų formų finansavimu. Nuolat daroma pažanga mažinant riziką, visų pirma mažinant neveiksnius paskolas. Nepaisant to, tais atvejais, kai neveiksnių paskolų proporcija išlieka didelė, reikia toliau nuolat dėti pastangas, o visos valstybės narės turėtų įgyvendinti tinkamą politiką, kad neveiksnius paskolas nesikaupytų. 2018 m. kovo mėn. Komisija pateikė rizikos mažinimo priemonių rinkinį, kuriuo siekiama padėti spręsti išsienėjusias neveiksnių paskolų problemas ir išvengti jų kaupimosi ateityje. Rengiant teisėkūros priemones dėl neveiksnių paskolų, 2019 m. balandžio mėn. priimtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/630^(*), į kurį įtraukta „teisės aktais nustatyta prudencinė finansinio stabilumo stiprinimo priemonė“, kad būtų išvengta būsimoms neveiksnioms paskoloms skirtų atidėjinių nepakankamumo rizikos; reikėtų toliau daryti pažangą sprendžiant neveiksnių paskolų klausimą, visų pirma darant su Direktyvos dėl neveiksnių paskolų antrinių rinkų projektu susijusią pažangą.

Jau padaryta pažanga gerinant esamą kovos su pinigų plovimu sistemą. Tačiau, kaip pabrėžta 2019 m. liepos mėn. paskelbtose Komisijos ataskaitose, siekiant pašalinti nustatytus struktūrinius trūkumus, Sąjungoje reikia laikytis visapusiškesnio požiūrio į kovą su pinigų plovimu ir teroristinės veiklos finansavimu. Tuo tikslu visų pirma reikia apsvarstyti, kaip užtikrinti didesnę suderinimą ir pagerinti taisyklių priežiūrą bei jų laikymosi užtikrinimą imantis Sąjungos veiksnių;

- (14) nuo 2013 m. bankų sąjungos stiprinimas, siekiant užtikrinti finansinį stabilumą, sumažinti finansų rinkų susiskaidymą ir apsaugoti skolinimo ekonomikai subjektus krizės atveju, tapo vienu iš prioritetinių išpareigojimų. Šiame procese daroma pažanga, be kita ko, susitarus dėl Europos stabilumo mechanizmo (ESM) teisinės sistemos, taikomos Bendro pertvarkymo fondo (BPF) bendrai finansinio stabilumo stiprinimo priemonei, tačiau būtinas tolesnis stiprinimas. Todėl euro zonos aukščiausiojo lygio susitikime euro grupei pavesta sutarimo pagrindu tęsti darbą, susijusį su ESM reformų paketu, jeigu bus įvykdytos nacionalinės procedūros, ir toliau vykdyti darbą, susijusį su visais tolesnio bankų sąjungos stiprinimo elementais. Sudaryta aukšto lygio darbo grupė, kad parengtų veiksmų gaires, kad būtų galima pradėti politines derybas dėl Europos indėlių garantijų sistemos (EIGS). Svarbu tęsti darbą, kad būtų pasinaudota bankų sąjungos teikiama nauda užtikrinant rizikos pasidalijimą privačiame sektoriuje,

(*) 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/630, kuriuo dėl neveiksnių pozicijų nuostolių minimalaus padengimo lygio iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 575/2013 (OL L 111, 2019 4 25, p. 4).

finansinį stabilumą ir ekonomikos augimą, kartu mažinant arbitražo tarp valstybių narių galimybes. Galiausiai tokiu būdu būtų užtikrintas Europos finansinis ir ekonominis suverenitetas. Tam reikia nedelsiant tęsti darbą, susijusį su visais elementais, be kita ko, tais, dėl kurių diskutuota aukšto lygio darbo grupėje dėl EIGS, ir siekti tokio paties užmojo. Turėtų būti užbaigtas darbas, susijęs su ESM reformų paketu, įskaitant BPF finansinio stabilumo stiprinimo priemonės nustatymą. Turėtų būti užtikrintas BPF finansinio stabilumo stiprinimo priemonės veikimas ir tai turėtų būti iš anksto numatyta, jei būtų padaryta pakankama pažanga mažinant riziką. Reikėtų tęsti darbą ieškant sprendimų, kaip pašalinti dabartinės likvidumo užtikrinimo vykdant pertvarkymą struktūros trūkumus.

Galiausiai Komisija įgyvendino visus veiksmus, paskelbtus 2015 m. Kapitalo rinkų sąjungos veiksmų plane. Tačiau išlieka kapitalo rinkų sąjungos sukūrimui trukdančių teisinių, mokestinių ir reglamentavimo kliūčių, todėl reikia atnaujinti pastangas, kad šios kliūtys būtų įveiktos, visų pirma taisyklių dėl galimybės gauti finansavimą, tam tikrų su nemokumu ir mokesčiais susijusių skirtumų atžvilgiu, ir užtikrinti kokybiškus, veiksmingus ir vienodus priežiūros standartus;

- (15) siekiant sustiprinti EPS struktūrą reikia prioriteto tvarka įgyvendinti veiksmus, įvardytus 2019 m. gruodžio 13 d. euro zonos aukščiausio lygio susitikimo pareiškime, tuo pačiu metu tęsiant diskusijas dėl kitų aspektų. 2019 m. birželio 12 d. Komisijos komunikate „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos stiprinimas: per ketverius metus nuo penkių pirmininkų pranešimo padaryta pažanga“ apžvelgiama dabartinė padėtis ir išdėstoma Komisijos nuomonė dėl sričių, kuriose reikėtų sutelkti reformų pastangas trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu. Padaryta tam tikra pažanga kuriant ekonominę sąjungą, pasiekus politinį susitarimą dėl euro zonos konvergencijai ir konkurencingumui skirtos biudžeto priemonės ypatybių. Pasiektas esminis susitarimas dėl tolesnio ESM plėtojimo (dar turi būti užbaigtos nacionalinės procedūros) ir ESM sutarties peržiūrėjimo. Taryboje nepasiekta bendro sutarimo dėl euro zonos fiskalinio stabilizavimo funkcijos ar euro zonos valdymo reformos;
- (16) sustiprinus EPS būtų pasiekta geresnių makroekonominių rezultatų. Neužbaigta EPS trukdo finansinei integracijai. Tai riboja integracinės, našios, tvarios ir stabilios ekonomikos skatinimui taip reikalingų investicijų finansavimo galimybes. Tai, kad dar nesukurta EPS, taip pat trukdo užtikrinti sklandų pinigų politikos poveikį visoje euro zonoje ir riboja Europos pajėgumą spręsti dėl savo ekonomikos ateities. Jei būtų susitarta dėl pagrindinės fiskalinio stabilizavimo funkcijos, ji papildytų euro zonos valstybių narių gebėjimą vykdyti anticiklinę fiskalinę politiką. Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos ketinimą pasiūlyti sukurti Europos nedarbo draudimo išmokų perdraudimo sistemą, kad ekonominių sukrėtimų atvejais būtų geriau apsaugoti piliečiai. Siekiant padidinti Europos įtaką pasaulyje, sustiprinant tarptautinį euro vaidmenį ir prisidedant prie atviros, daugiašalės ir taisyklėmis grindžiamos pasaulio ekonomikos, ypač svarbu stiprinti EPS ir vykdyti patikimą politiką Europos bei nacionaliniu lygmenimis. Svarbu, kad būtų tęsiamos atviros ir skaidrios diskusijos su euro zonai nepriklausančiomis valstybėmis narėmis, visapusiškai atsižvelgiant į Sąjungos vidaus rinką;
- (17) dėl šios rekomendacijos užimtumo ir socialinių aspektų konsultuotasi su Užimtumo komitetu ir Socialinės apsaugos komitetu,

REKOMENDUOJA euro zonos valstybėms narėms 2020–2021 m. laikotarpiu atskirai ir kartu imtis šių veiksmų euro grupėje:

1. euro zonos valstybėse narėse, kuriose susidaręs einamosios sąskaitos deficitas arba didelė išorės skola, vykdyti reformas konkurencingumui didinti ir išorės skolai mažinti. euro zonos valstybėse narėse, kuriose susidaręs didelis einamosios sąskaitos perteklius, stiprinti sąlygas, kuriomis remiamas darbo užmokesčio augimas, kartu atsižvelgiant į socialinių partnerių vaidmenį, ir įgyvendinti priemones, kuriomis skatinamos viešosios ir privačiosios investicijos. Visose valstybėse narėse skatinti našumą gerinant verslo aplinką ir įstaigų darbo kokybę, didinti atsparumą gerinant prekių ir paslaugų rinkų veikimą, visų pirma stiprinant bendrąją rinką. Remti sąžiningą ir įtraukų perėjimą prie konkurencingos žaliosios ir skaitmeninės ekonomikos pasitelkiant tiek viešąsias, tiek privačiąsias materialiąsias ir nematerialiąsias investicijas.

2. Vykdam politiką tokiu būdu, kuriuo visapusiškai laikomasi Stabilumo ir augimo pakto, remti viešąsias bei privačiąsias investicijas ir gerinti viešųjų finansų kokybę ir struktūrą. Valstybėse narėse, kuriose valstybės skolos lygis yra aukštas, vykdyti apdairią politiką, kad valstybės skola būtų patikimai tvariai mažinama. Valstybėse narėse, kurių fiskalinė būklė yra palanki, pasinaudoti šia būkle siekiant toliau skatinti kokybiškas investicijas, kartu išsaugant ilgalaikį viešųjų finansų tvarumą. Jei materializuotųsi neigiamų pokyčių rizika, fiskalinis atsakas turėtų būti diferencijuotas, siekiant palankesnės krypties bendru lygmeniu, kartu užtikrinant visapusišką Stabilumo ir augimo pakto laikymąsi. Kiek įmanoma, turėtų būti atsižvelgiama į konkrečių šalių aplinkybes ir vengiama procikliškumo. Valstybės narės turėtų būti pasirengusios koordinuoti politiką euro grupėje. Gerinti nacionalinių fiskalinių sistemų veiksmingumą bei viešųjų finansų kokybę ir priimti augimui palankias mokesčių ir kitas atitinkamas biudžeto priemones, kuriomis būtų skatinama tvari ir integracinė ekonomika. Remti ir įgyvendinti Sąjungos kovos su agresyviu mokesčių planavimu veiksmus ir vengti lenktyniavimo dėl žemesnių standartų pelno apmokestinimo srityje.
3. Stiprinti švietimo ir mokymo sistemas ir investicijas į įgūdžius. Didinti aktyvios darbo rinkos politikos, kuria remiama integracija į darbo rinką ir sėkmingas asmens statuso keitimas darbo rinkoje, be kita ko, siekiant sukurti daugiau skaitmeninio sektoriaus ir žaliųjų darbo vietų, veiksmingumą. Skatinti dalyvavimą darbo rinkoje, be kita ko, moterų ir pažeidžiamų grupių atstovų, ir perkelti mokesčius nuo darbo jėgos, visų pirma mažas pajamas gaunančių asmenų ir antrųjų šeimoje uždirbančių asmenų. Skatinti kokybiškų darbo vietų kūrimą, sąžiningas darbo sąlygas, skatinti asmeninio bei profesinio gyvenimo pusiausvyrą ir spręsti darbo rinkos segmentacijos problemą. Gerinti galimybes naudotis tinkamomis ir tvariomis socialinės apsaugos sistemomis. Didinti socialinio dialogo veiksmingumą ir skatinti kolektyvines derybas.
4. Imtis tolesnių, su 2019 m. gruodžio 13 d. euro zonos aukščiausiojo lygio susitikimo pareiškimu susijusių veiksmų, siekiant toliau stiprinti bankų sąjungą, kad ji būtų baigta kurti, nedelsiant toliau tęsiant tokio paties užmojo darbą, susijusį su visais elementais, be kita ko, tais, dėl kurių diskutuota aukšto lygio darbo grupėje dėl EIGS. Užbaigti darbą, susijusį su ESM reformų paketu, įskaitant BPF finansinio stabilumo stiprinimo priemonės nustatymą. Užtikrinti BPF finansinio stabilumo stiprinimo priemonės veikimą ir tai iš anksto numatyti, jei būtų padaryta pakankama pažanga mažinant riziką. Tęsti darbą ieškant sprendimų, kaip pašalinti dabartinės likvidumo užtikrinimo vykdant pertvarkymą struktūros trūkumus. Stiprinti Europos reglamentavimo ir priežiūros sistemą, be kita ko, užtikrinant nuoseklią ir veiksmingą kovą su pinigų plovimu taisyklių priežiūrą ir jų laikymosi užtikrinimą. Skatinti tvarkingą didelės susikaupusios privačiojo sektoriaus skolos mažinimą, be kita ko, mažinant įsiskolinimui palankų mokestinį iškraipymą. Toliau sudaryti sąlygas sparčiai mažinti euro zonos bankų neveiksnių paskolų lygį ir užkirsti kelią jų kaupimuisi. Atnaujinti kapitalo rinkų sąjungos stiprinimo pastangas.
5. Daryti plataus masto pažangą stiprinant EPS, visų pirma sparčiai įgyvendinant veiksmus, nustatytus 2019 m. gruodžio 13 d. euro zonos aukščiausiojo lygio susitikimo pareiškimu, be kita ko, susijusius su konvergencijai ir konkurencingumui skirta biudžeto priemone, ir aptarti kitus aspektus. Be to, padarius pažangą šioje srityje bus sustiprintas tarptautinis euro vaidmuo ir pasaulio mastu akcentuojami Europos ekonominiai interesai; šiame procese turėtų būti visapusiškai atsižvelgiama į Sąjungos vidaus rinką ir jis turėtų būti vykdomas atvirai ir skaidriai euro zonai nepriklausančių valstybių narių atžvilgiu.

Priimta Briuselyje 2020 m. liepos 20 d.

Tarybos vardu
Pirmininkė
J. KLOECKNER